

Tas - 1154 (La 32)

El Rey en Perse III.

Vida

Materials i fitxes

per a la redacció de
la

Proposició del rei En Pere III a les Corts Juntes (per demanar socors contra el jutge d'Arborea)

Quant nos pensam en la malera que los pecats han, nos trobaram que peccat de desconeixença es molt greu peccat e desplaent a Déu, com de aquell diu home sant Bernat: desconeixença es enemig a l'animo buidament e de mèrits, dissipacio de virtuts, destruccio de benefets, vent qui crema i seca font de pietat, root de misericordia i aigua de gràcia. (Après falut dels feuts, dels dimonis que es rebel·lans contra Déu, de judas, dels emperadors romans (l'anantist de Cinesa per Nero; el càstig que n'hi venut) d'Absalon)

Aplicam estes paraules al nostre present: podem dir que el jutge d'Arborea, no contentant que havia rebut de nos e de nostre casa - Jutge d'Arborea a desí primer, après lo erigit en comte de Gociano (?); moltes obres trobam que he peccat per peccat de desconeixença en les quatre maneres darrerment dites: Primerament, que el jutge d'Arborea es desconeixent a Déu com li ho contractat; Apés desconeixent a son mestre com li ho con càstig fatal; Apés es desconeixent a son pare ^{no} com li ho son manament arca. Apés es desconeixent a son senyor com ~~li~~ ho trencada fealtat. (Després aquest quatre coses fent comparacions amb els exemples bíblics i clàssics)

Aquest Rey en Pere, qui era de bona complexió e era estat molt ben criat nunca volia estar ocios. Car deia que l'oci es enemig a Déu, faent viure l'home sempre en peccat, si durs no era d'oci de bones lletres, o de treballs o negocis justs e honests, e no donats a vanitats o a coses desplaents a nostre senyor Déu; compoent ~~est~~ scriure e ordenar de nos una gran historia. Crònica.

Crònica. Comença amb un tema que fou el rei amb tres proposicions: Divinal excel·lència; congruència; Reial presidència - (tres gràcies que incoa her a deu a home la seva obra).

E nasquem en la predita vila a Balaguer e nasqui après que après ~~for~~ havrem oït contar nos pensam que virginitat. E per ço en l'edit Déu nos batejarem en la centre u me Conques, e batejans en James Capelló de nostra mare, e fo nostre padrí en Ot de Montosa.

L'infant ~~Alfons~~ pensa a l'adze. Dirius del seu pare: "li encomarav un privilegi, el qual ~~fo~~ deu nostre senyor per la sua gran misericordia havia fet i atorgat a la casa d'Arzo. Lo qual era batllet amb hulla dura e clar e net, e no convingut ni viciat en res, e es que la Bandera de la casa d'Arzo n'ull temps ~~se~~ son venguda ni arremata ~~se~~ de camp amenant que fo ver." E morí al dit fill que li es bo merces, que dit privilegi li tornas e li retes així com e ho com les havia encomanat.

Quant al batejament, el seu padrí digué: Maja nome aquest infant Pere per tot que moroxe tant Pere lo pare viu, e lo receipte de deu gràcies, que per haja un Pere, haja les bones ventures que ha el seu besavi lo rei en Pere. - E fou nati en la sala baixa del Castell de Balaguer, qui es al cap del gran Palau. E incontinent haguem nos d'idi, e al·ludam nos, després que en uns dies ay nos envorrem les dades.

2/ L'infant Pere volia que ni el seu germà morís abans que el fesse ell fos jurat com a successor. Per a evitar-ho, la infanta Teresa i la reina n'Elisenda feren jurar per heren a l'infant Pere. - El seu oncle no volgué jurar, però - any més tard ho feu. (capítol al 1376)

Els consellers de Elmor de Catalunya i enemics de Pere III (en vida del seu pare) Panxa de Velasco, Mungos Ramon Cornell, Gonzalbo Garcia, i en Bernat de Lancia, tutor de l'infant Ferran. En l'interim, el rei a Ferran del marçat de Tortosa, a les viles d'Alacant, Elda, Novelda, Oriol i Guadamar, i de la ciutat d'Albarracín. Ni ot de Montcada no vol jurar. L'encrea feu altres donacions: Xàtiva, Alícia, Murvèdre, Masella. Burriana i Castelló. Els habitants es rebel·len i apedreguen els ministres. Reunen a la ciutat de València. El preboste de Guillel de Vinuesa - (Ah reina, ço voliet ^{vos} dir? - e ella tota arada plorant dix: Senyor, no consentiria el rey don Alfonso de Catalunya, hermano nuestro, que no los desollés todos. E lo ayor Rey respondió: Reina, reina, nuestro feble es heren e no es així subjugat com es lo feble de Catalunya. Car ellos tenen nos a nos com a ayor vos a ellos com a fons vells e conyugios. El rei no vol revocar les donacions, sino que castiga els seus consellers.

Es cert que anys que el matrimoni del digne rei nostre pare a les anes de dita infanta de Catalunya ho consell de nostre pare e tots los seus febles se pensaven que per aquell matrimoni feries a lo cas d'Aragó e a tots los regns grans profit, pensant que lo cas de Catalunya seria unido ab el gran cas e lo cas d'Aragó. Així que molt ne guanyes, d'aquell regne no es separar en les nostres. E tantost que el dit matrimoni per fet e hagué bon vint lo matrimoni a lo dit rei e de dins l'any e a les altres que lo consellaren aquell, hons consellers que anaren a nostra honor ~~per~~ per ço com la ^{dita} reina catalana anava ja com hereira en l'infant quant quedés begués. I ~~la~~ feren per carta al rei Alfons de que no farien cap donació perpetua sino en el cas dels fills. - La reina comença a fer persecucions als oficials de lo cort amics de Pere (Miquel Perez Zapata i Garcia de Heriz, que en breves) i agraes en van a Aragó prop del príncep.

E el dit Sr. Rey nostre pare, après algun temps anaren a Aragó e ferenen a Terol, e haví citats los dits Miquel Perez Zapata e Miquel Garcia de Heriz e en lof de Cortes, que ferenelment venquen a ell, e alfin no hi volé venir sabent lo persecució de la reina sino lo dit lof de Cortes qui aconseguí lo Sr. Rey en un altre de Terol anomenada l'odos. E lo dit Sr. Rey dix li: Lof vohi atener. Car la reina te persecució, terol'ca, e ell dix que no havia fet res beugi després dels feres, ~~car~~ car en si havia beallat e ventat. E en l'ora a Terol lo dit Sr. Rey al lo ayor Rey nostre pare obtene que el seu fende. E après alguns dies lo dit Sr. Rey de vallaven de lo Regne de València. E allí procediren contra lo dit lof e li feren torment. E feli finalment dade content a demand, so es que li recepit e feresit com lo l'abie que ell havia fet patirer a lo dit

3

Reyne com vedeu que ell ~~havia~~ havia fet petuleries a lo dita reinie que no pogues infants conells janes. E fet aço lo lo Rey tres comorís con Arago contra los dits monyor miguel Perez Jabato e monyor Garcia de boris, E encare lo enforçava lo dit any Rey que vis foren tres de poder de monyor Miguel Perez senyor de fusca e mes, en un de don Eximen conell senyor d'Alfexer. Lo qual cre lo Arquebisbe de Saragosa qui havia nom ~~havia~~ Pere Lopez de Luna no volge. E los dits monyor mig. Perez Jabato e mes. Garcia de boris defeneren e estaren tots a morir per lo nostre vide e per nostre honor. E mes. Vidal de Vilanova, comanador de Montatella, amest nostre rei vint a Saragosa on era lo Arquebisbe d'Arago per delli a saber con lo Rey volia volha us e nostre pare el tibat lo pare cont d'Alcal e terms del poder del dit Arq. e Cavalers dient: que si en tot cas nosa volia cohar ^{no} li lo podie veder com de dret ~~no~~ null hom no podia tenir los fills contra voluntat del pare ni de poder unys lo podien contraster. Aixi que veamin quin veng vadia perure e que no foren elliciat nos e nostre pare lo dit infant al Rey nosa pare. Car si ho creu encamentent creim vint no he lo dit any nostre pare nos per lo Rey nostra madrastra quin negimaria. — Solu aço haut conell los dits Arq. e comanador e Cavaler ordenava que los dits car. no menaven sup de luntica del regnat de France, si tant se fos que per fons nos volges toldre de lhar poder. — I he. Perez de fusca, mig. Perez Jabato i Garcia de boris el duc a Exca i despi a los mitges de Jaca. — Lo presunio del rei tene. he conells.

E romanquem ~~api~~ de aque avant cens persecucio. unper no prave aixi d'Arago he que fons pimsimite jurat e tota la tene d'Arago nos amara e us volie gran be e los desplaie fort lo persecucio e greus que us fies nostre madrastra. Aixi que alguns vegades vualter e alguns de nostre conell trameter al Rey nostre Pare lo significali alguns uns e aquells que per us hi anaven no l'osaven ne li podien parlar tant ere luynt a prop. Mas lo dit senyor Rey fenne excusa: que volie anar a casar, e aixi lo fies, e aixi com era en lo case en lloc ja enquis aquell qui he vis li era franis parlar amb ell luynt del altre vint e tornavaus ~~at~~ lots vint tal respot que nos e tot nostre conell ve estarem well aques e fogat. — Nos vint poples a Valencia entre D. Lanca de Velasco. Per conell una vint dels prelats i cavalers el rei lo tene de lo Cort i lo exile a Montatella, i com fons en la corte de Saragosa los ~~trabant~~ hospitalars e altres que om apellats fons tinent facoren tant de tabuntol e de cits contra lo dita dona Lanca, dient: Fora, fora d'Arago lo velle mado! — que us gori entres en laques uns per lo port forane fani e ane al lloc d'Alajo. —

Guerra de Centella contra Navars. Pere es fenne ans Maria, fille del rei de Navars i hi treme 500 homes a cavall d'Arago, vint per mig. Perez de fusca. Aquel es ~~bat~~ mor de malaltia en un castell i hi va Perez Jabato amb 200 cavallers aragones, i de catalans el vint al pas i de venen. P. 3. es presoner.

4 / El rei Alfons, hidisipie, mor a Barcelona. ^(a mitja nit) 24 gener 1335 (de l'encarnacio). - Eudon menys abans que el dit fr. e Rey nostre per fins lo regne nostre ~~president~~ dubtent ce dels nabs que s'havia presunt e velt que nos desien succeir en enis Rei d'Arago e que no fos melmenade i xquis del Regne de Valencia d'Arago e anaven a Catalle. Ene però com nos el nostre amell ho certim car elle ho feo com pus certament fore juratim al pas de les Barques d'Ebro per embayar un canvi. E com hi foren trobaren que elle bon ja venada e exide del regne. E en ayo doni favor d. Pedro d'Exercis, qui l'acompanye e i en ane amb elle a Catalle. Lo qual era lo gran danatge del Regne d'Arago com si lo dito Regne e los fills no foren exigits ~~tant de nabs~~ no s'espiesen tants de nabs com faeren a lo casa d'Arago. - La reina havia ~~per~~ rebut en donacio lo vila de Tortosa, i n'era alcaid Presunt de l'ania, però apres ²⁵ dies abans que el rei. I el sots-alcaid Francesc de Montaró hi nete' el castell i lo vila al rei a Pere, evitant així un pentat fort per a lo reino e el reg. de Valencia.

Per arribar als uns ondes, Pere i R. B. que eren a Barcelona, cotre les espies del cas pas. Ce, vol per a l'heute per Alfa ja es entent, i aleshores hi dir misses a l'altre major de Sant Salvador o Toragone. El cernio el pu el a confusor hanneres fra l'arxo d'Arxer, que despu hi bisbe de Toragone i arq. de Toragone.

L'ajuntam a Toragone entorn del non rei molts nobles, i de Catalunya hi van els infants P. i R. B, l'arq. de Toragone, el bisbe de Barcelona, Arnau Roger comte de Pallars, Not de Montcada, Ramon de Cardona, Guillerm de Ceralló - D'Arago hi havien l'Arq. de Toragone, l'Abat de Mont Arago, Llop de Luna, per Exeremis d'Uner. Exerimen Cornell, Pere i Ramon Cornell fill ans, ^{Bleus d'Arago}, ^{Joan Exeremis} ^{veut de} ^(fanta nostra gran padimera nostra) d'Uner. - Li fuguen els cats que vaji a Cat. i ell lo amelli als aragones. Despuix no ane a Barcelona per que hapis pres onnes.

Els cats s'en tornen emutjat i nomis hi queden en ot de Montada i en ^{Capital interpolat per Labruell} de Peraltá - Van a Lagen dos autioleys del rei Robert a Nafes i examinen en qui ague un coronet i tornaren se'n dient a l'altre major que per nengun partit del non a tort ne a dret no es per queis als lo dit rei d'Arago. Car lo una nati' i el ~~se~~ e coronacio era fete ^{en} ~~en~~ let regne que de tots quents hanneres que fer al ell a hanneres. Perque lo dit rei Robert a tene per dit de no haver quere ni debat jamis amb lo dit rei d'Arago. Ans com mori mania expianament a lo nete que romis hanner del regne (joans) que per nengun ~~de~~ partit del non no hopei debat ni quents amb el reg. d'Arago.) Despuix el permis d'aboldre'l l'Arq. al Sant Pau Benet XI però el permis no aniba a punt per resquei cal fete vint dies mes tard. - Despuix de la coronacio (hi ambe i en Maria i Joan, germanes del pte d'Arbore, pero unet pres catalans) hi han grans fets de Borquetas i de Tords Rodons i de balls a torn de l'Arq. - Venim a lo tene a l'apet d'Uner el ca germi en Jaime, que lo havia calcat el esperos, - en Llop de Luna, que lo n'ajuntam, en Joan Exeremis d'Uner qui despu l'ufere desentente e aquell dia s'espiesen e los dos espies tenyeren care a totthor

qui vulgués negar e regnes que son certificats per Ferris a reus e altres ofiçials nostre regne e lo primer die mes de deu mil persones.

El rei fa nomenaments dels aus ofiçials (Veques, Batlle, l'altre veques i l'altre batlle)

El catal. no el volen obeir en alguns llocs (per tal com deien que ans havien mes compte que reix que no lo havien jurat deus privilegis e costums e així que no ens creu tinguts obeir ne obevar nostre monament) ^(Se n'excusen i diuen que ho ha fet a benefici del mateix cobrir) Després hi demanen d'anar a Barcelona a jurar els privilegis als catalans i a València, i ell diu que anirà a Lleida. Els barcelonins en protesten ^(diputent) (diputent) ^(diputent) Barcelona era cap de Catalunya e que aquí era tot temps acostumat de jurar e de confirmar los dits usatges e constitucions. E que ^{en} altres cas ho farien que lo dit ciutat de Barcelona no creu tot injuriada e persuada de son privilegi.) Ell decideix tanmateix de ~~tenir~~ ^{fer} jurar els privilegis a Lleida i abans té conts als aragonesos (hi aintenen l'ay. de Saragosa, el bisbe d'Osca, l'Abat de Montazgo i procurador del bisbe de Tarazona. Bisbotes: Llop de Luna, Joan Exemenez d'Osca, Plans de Hago. Alfonso de Luna, Esciner Corvell, Joan Ximenez de Luna, Gonzallo Diaz d'Arenis. I les ciutats de Tarazona, d'Osca, de Tarazona, de Jacen i de Saragosa; lo vici de Catalunya, de Tort i de Saragosa i altres del regne.

(1)

A Lleida, en el mes de juy, is jurat com a Comte de Barcelona, en el castell, en plans cont, i ell jur els privilegis. Va a València i després hi té conts. En Pedro d'Exeris no hi aintenen: el rei el procura per continuència. Envia a l'impet fansa a combatre el lloc d'Exeris i Nunyo Lopez de Jahust, jurista, protesta que aquell lloc es foblet a fur d'azgo. Els aragonesos aragonos es retiren del celge. Alhora el rei decideix d'anar hi personalment. De València va a Jacen a Murvedu i d'allí a les Alambles, talant lo tem de D Pedro d'Exeris. S'apodera de Pina i del Toro. Allà rep missatge de Perst Exemenez de Lombiere que de part d'Exeris i amb plens poders demana avinenta; devien anar a Utell a tractar lo els delegats del rei: Bernat de Calera, Pere d'Antut, Ferrer d'Abella, Llop de Guzeu, i Jofre Gilebat a Guille. El rei es trasllada a Vivers, a dues milles d'Exeris per estar a punt d'entranyer el celge de la vila i: D Pedro no complia i alhora hi arriba cavaleria en un mil Pere d'Antut qui s'havia escapat de lo triampe que D Pedro havia forat als delegats: tot el altre era fura a Utell. ^(Pere de Thung, nostre de presència i principal consell del rei) En caler ho els soldat del rei caler for a Vivers i ans dificultat el rei s'en pot cobrir indenne (E tant nos cobiam de quarans e de cavaler que ja en lo for ^{tan} anys per tota la vila que a l'exer que fura de la vila les flames no cuidaven recorre los obsequis. E havia tant de fura que no gravem obri los ulls fins nos n'exim sense algun apollament de nostre ferma.) Va a dormir a Segor. Contal després ans es catalans lo vici d'Exeris i mor d'una bet a l'ull N'Aimeric de Centelles.

(Octubre 1336)

Pana el Nadal i fins a Carnatotes a València. Rep lo virde de l'infant En Pere qui li aconsella que no fari fura al rei de Catalunya ni a l'Exeris per culpa de lo marrent. Convoca Consell i Parlament a Castell de Burriens. Hi aintenen arag. i bisbes i ables i als legats del Pape, que l'infant Pere hi havia fet anar (Butramires, bisbe d'Acc. Ximenez i Miris Exeris d'Ant.) Una de les cos que hi non mes intriga es que l'infant Pere havia estat desgrat per a dar lo tutela del rei i així molestava a l'ay. de Tarazona i per coaccionar el Pudent hi lo anar el un rebel Llop de Luna amb 300 homes a castell ab tot es aparellaments, ans com n'apreutar en barre d'enemics. Els legats ordenen

al Arq. que es present abans de 45 dies al d'alt l'arc. Transaccions: l'infant Pere no pot obtenir l'alleugerament del aqueducte, però sí que la custòdia sigui confirmada; tenir no demostració amb la resposta que dona en nom del rei a la requesta del infant a les lletres Juan Manuel (son oncle) que volia rebel·lar-se contra el rei i demanava la relença de Pere III. L'alemany amb tots parells. El parlament es trullava a Gandera i malgrat els molts avanços contra el regnat de l'infant Pere, ell hi vol criss. Envien els legats a Castella a tractar armenes amb la madrastra. Triomf de l'infant Pere: al Parlament o Saraca, ell i l'infant Joan Manuel són els arbitres que renden el quintes de la madrastra i els seus fills. A la madrastra de la Reina totes les possessions de la seva dot, però només les rones planes, quedant per al rei les jurisdiccions altes; tanques. Al infant Joan li foren promets la jurisdicció dels llocs de Borriana - Castelló; Liria, deixats en testament pel rei Alfons. I a D. Pedro d'Eximie de Li-torne també tot el seu i se li perdonaren els pecusos. Ell devia anar els pecusos que rebent, menys Ferrer d'Abelle, mort a la guerra. El parlament d'arabes de Saraca duré de març/juliol 1337 a novembre.

(Humiliació del rei i dels seus finans fins de sobirania. L'infant Pere s'imposava i l'Arq. de Taragone va a baix.)
 En voler lliurar Borriana a l'infant Joan es troba (dins crisi) que el noble i hi oposa i no volen obir. Ell requereix que li deixin pas i tots plorant van a l'església (el rei sol amb ^{l'Arq.} de Taragone, Partit major i amb Nicolau de Cayca, cambor major). Atender que en lloc de Borriana, Cast. i Liria son donat a l'infant Elx i Ciutadell, que tenia l'infant Ramon Berenguer. L'infant Pere va a Castella a retirar ab el rei de armenes.

L'any 1338 es casa amb la infanta Maria de Navarre. Ell era a Taragone i per patir la novia devia anar hi. En melal. Toiv a Alejo i allí, un cop bona, el dia de la guerra n'hi casa, benint l'alleugerament el Gibe de ~~Cast.~~ Chalons, parat de la novia. Entren solament a Taragone.

Citació feta al rei de Mallorques. Aquert, acollit per l'Arq. de Taragone, retardava l'homenatge, i el infant Pere li acollia d'apostolats ^(li redacta citació). El seu oncle de mall. li envia a València Monyor Agnès de Monest per demanar ajuntament i el rei i hi vege. L'infant Pere s'ha va a Barletta per referir pactes d'armenes amb el rei Alfons. Al seu retorn duré les noves de la gran onada de la invasió d'Esp. pel ^(aliança tant, sep. preparada per Alfons III) del marroc. Fara revisar, referir el casament de València, i exp. de Sèrvia. Francesc Canos el convido a Oliva o paner un dies i allí va Pere de Godalet, de pal del rei dient non ^{exp. de Sèrvia} a l'homenatge. El rei torna a negar. ho. - Pactes d'aliança contra el rei del marroc amb el de Castella. El rei per les dues deu galeres o l'estat per vigilar el pas de la tropa marroquina.

El rei fa un accident o feta l'homenatge i envia a cercar l'infant Pere que se de mediatr. a Popinjé. D'allí va a Barcelona, i a l'hor de la l'homenatge amb tot el poble de Barcelona, en el Tivell major del Palau reial, el vol fer a l'capella Real i encara (unite tot de qjuntament d'eliquete - crissis per seure, però el rei Pere i el poder més gran per ell. - ~~la guerra a Popinjé~~. Concili eclesiarque. Trullaria de les artes a la l'elidit, el legat d'arabes de juliol del 1339 (vener l'Arq. Maria de Navarre). Després de la guerra (de la l'Arq. de la guerra de la guerra i tornar) hi ha un gran apel al Palau. A la taula del rei hi seuen 21 persones (bandants, reis i reis, ^{infants} contes, entres i aqueductes) E en les artes tant per fren molt en nombre de contes, vicontes, nobles i cavallers. "Car en aquell temps encara no s'usava nonjar cavalle algi amb nobles"

A Lleida es tracta del casament de la infanta Joana, tia del rei, amb l'infant de Lluana, nebot de l'ay. de Catalunya. Així venen per fer les paces entre l'infant Pere i l'arquiebisbe. - El papa Benet XII reclama l'homenatge que li deu fer pel regne de Sardunya i Cerdega i decideix passar a Arinsor. L'almirante l'infant Pere, l'ay. de Catalunya Arnan / etcònes, Joan Eximenyes d'Albes, Pere de Lluana, i altres, lo veltien de tot, tant anant a Perpinyà. El rei de Mallorca el va a rebre al Voló. L'an enton -
 Perpinyà fan breu un palí i enton tots dos s'otó finalí fins al castell (Així emperò anant que nos anàvem a la part dreta i ell a la part esquerra. E nos anàvem primer que ell e ell pref nos: aní nos es de cavall.) Pans Totí tant a Perpinyà i l'endun
 an a l'alba a domis. Legreix Vielte, ampuyal del rei de Mallorca, del Gibe de Salanau (?), i del supnd' Adge i altre
 barre del Lenguatoc. A l'linell el tant Pare els se die que pari a la barca de Belleaire i a Tarsisí fupó el pont d'A -
 vigo está trencat. L'enta a Tarsisí tre, dies se donar tant a que el tant Pare fuparí les pates que li cupren. (perço que
 lo pater aquella pater que a nos se patingia e així con se acerta de se. L'entonia de tant pater tant de Tarsisí i va
 a parar en barcha el rei Duransa. A l'altra banda hi troben 22 canobels de 14 que eren (els dos que noscaven, remen
 el rei, era de legats a Nápolis) Totí es l'levon el capell i hi fan reverencia. Ell tant e l'leva el caperó i el fa l'honor que
 cal. Pansa al ducats 18 cant: i quon dos que van ab ell (el de Conages i el card. Napolés, prior del sac
 collegi, de la familia del Orsins. A Arinsor tres dies fatis, un per ell i l'altra pel rei de Mallorca, que va al ducan.
 I van a retro reverencia al tant Pare, de qual tanta es comiató en cadira gortatoria i vertinats pontificals. hi bene
 als pater i ell el bes de boca i els fa com en cadira més baixes, Pare a l'edict: jura el eigne. Van comenir per
 l'homenaje d'indó. L'entonia tant del prometer dels Agostins, on posaven els dos reis i el fill caní hi ho un incident:
 els cavalls dels dos reis van menats de mà, i el cavaller del rei de Mallorca, Gato de Levis, que del senyall de Perpinyà
 veient que el cav. de Pere a dona mes avantatge que el del ^{dit Rey} caní, e aprall
 quid nos deitava e nos veets aquella mura que nos l'era a vis e un nostre pueroní: I me, inal per que el rei de
 Mallorca feia veure que no i'en adonava, Pere ~~estava~~ metí ma a la nostre espere per des ve e ferir lo dit rei de Mallorca.
 que, e nostre l'ay. de Catalunya, qui ordene tots les cos e tot qual es millor nos vole que el nostre cor fos complet d'ay. que per vo.
 liem. E apprech be en ay. que nos portaven una opre de nostre coronacio qui era fort rica e molt noble, guarnida de
 diverses pedres fines e de ~~pedres~~ pedres e no son reconeguda de servir. To per lo guarniment que era entret estava tant de
 de treure del folre que no lo pogu' treure e li hi son nostre poder tres vegades que era anjant. E en ay. totó lo gent de nos
 quon en rumor e lo infant de Pere qui no se anava molt lluy veure tantot a nos e suplicans e en puga que alle
 reconegut, dient i l'ay. de Catalunya, no i'o per res. Be sabets vos sempre, que el rei de Mallorca es molt amet en aquest cas
 de Rome e per lo pater e per los cardenals e per tot a l'altra gent que hi ~~havia~~ portats pueres nostre pater e eucan nos
 per ventura. - E nos dignemto que puer anoy que haquens nos lo rei de Mallorca no en fupaven gane si morienas
 humilment tant nos dix lo dit infant que tres affors v'iam lo nostre ira e l'ay. de Catalunya nos ste caní vos lo Pape. Lo qual ha

8 / Va fet a puntar lo seu consistori per qe que davant molt gent li faerem lo dit honoratge; e nostre senyor Don veient les
hues vanagloria volto que aquelle mit a pres fore al seu palau e al dit consistori; E aixi que per aquell fore no li haguem
fer lo dit honoratge alti, mes fore lo hi en lo capelle que are es velle e llens are lo major e are es el menor e graci al.
gens no pogueren obtenir ne receptor d'ell tant are avançis e desgraciats. E nos veient lo seu descomixensa apell
dia matex partim nos d'ell e anem nos n'en a jansa e a rofar a Vilanova, on lo Cardenal Napoleo nos unida. e fo al nos
lo dit infant en Pere, e lo dit rey de mallorca i aliara tot aquell die ab lo fore (at per for los alen e (aj) tamps lo fore
res que volpij: — Paris despi a Montpeller, on el rei jansa el fo rehi al bot, honore; i a Reques, on
tote hi lo que fete, i al voló i per Ceret i el Coll de Panissars van a lo llogua, on el rei jansa per comial.
L'infant Pere comença a separar se de los cors de lo reb; i el rei fore per conseller Nicolau de Jamville, comte de Tencanova
tavi hon e de gran consell.

(1340) A requeste del rei de Castella, envia les deu galeres convingudes a l'atut. Desfete a les borts del rei del haure.
El almirall hi va en les de Montcassa (en fohe pilabas a Brilles havia mort lui fore)

3^a Ullor - El rei comença fore historia de lo cony. de mallorca, divisio del reialme per jansa I i inferdacio
del reialme de mallorca al rei Pere II i als seus enemics. El rei jansa II de mallorca ajuda els jansos e lo provar
d catalunya i comte cri de les nojates. El rei Pere s'afenda de Reques i de mallorca i el seu fill Alfons continua
l'apropiacion del bay del cas onelo. jansa II est el restitueix, a pres de França i de la (te) ten. El rei jansa de mallorca
li vellelats d'indes. i jansa III lo fa adreñis ofiçis amit per Pere marit que tingui empre i ell recule i ajuda les
empres del rei jansa.

1340. En torna a Rome el rei Pere vol anar a pesarka l'atue a Montblanc, el en arzet el va a veure per ofiçials que
el rei de França lo feia greus insultables per lo vilo de Montpeller. El rei despi d'acuellarse amb Pere, jansa,
el comte a Annon; Ot de montcassa, li dia que fore alio que e culpa, pero que no ho vol picar de moment; i
en va a Poblel a acabar de fore l'atue. d'allo a Valencia. Allí ref un alta minutges del rei li li di que s'en he
d'aur a cassar el capler a Vallidjina i que entonar si en palau. (Car es aquell temps no hi havia encan
en n'alguna casa del fore ayler, mes a les muntjes de laca, al bay del Montcay; i on les muntjes de lo mar
tays del mon de Vallidjina, e are per tal com lo tenie en ladona per poblata de gent que are no es per
nos de les muntatats e gures que son apies cepides) El rei de mallorca d'esperis a que l'ajuste en lo guen que ve
per contra el rei de França i li demana l'ajut per al to d'atut (el fo n'ho demanal al rei d'inglaterra) CXXIX
Pere d'Africa fore part al consell del rei, al qual demana fore amb els inf. Per i jansa, el comte de Tencanova, ot de
montcassa; d'allo. Davant lo indeñis del consell, i per evita una repote caty oris, ell (Pere III) breu la solucio.
convocarí comte a catalunya per al 15 de may; i aquell die jansa III havia d'eschir. Si no hi va, fore culpable de desobe
diencia i automaticament en lo dit cas no li serem temps de valer ni meslar nos ab en g sense per ell ab lo Rey de
Francia. Car podrem dir que ell nos ha vençuta lo convenença ans del die que en ha aniquat de insy amb ell.

9 / Convoca els Corts a Barcelona i Jaume (un cop preparació presa) no hi compareix, ni en el dia de la citació ni en els tres dies de terme de gràcia, ni cap delegat seu - per que nos haguem de acord que nos no forem a ell ~~to~~ al dit vintè dia d'abril que ens havia assignat a Perpny. - E ab aytant nos romanguem quietes de la dita citació que ens havia fet.

El rei Jaume lo celat per nos del crim de for fondre les monedes del rei en Pere - dir, los comtats de Roulló e de Cerdanya que son drets lo Principat de Catalunya. Com que Jaume no compareix, ell se processa per contumacia. - El rei Jaume demana ajut al Rei d'Aragó i ajut de lo comedi priatge per anar a Brindis a excorsor. - Pere sent dir que hi anirà amb quatre ~~lances~~ galeres armades; no volent que l'ajut deper injut va a València a moullvar als administradors de l'Almoxarve per for anar a de mosses a ajut del rei de Castella quatre galeres, d'elles que lo capitá Mateu Ferrer i amb les quals va a Barcelona. El port de jut al mar de farrumens a les galeres. El complot (?) el paros de la un cat havia de reftar al rei i als infats Pere i Jaume. i encader els farrumens a Mellice, on havia d'entrar ^(de castell) tanat d'Alaró. D'altra no els colliberaró bis que hi obsequis de custum i per tal a Catalunya. El nostre senyor deu qui no cat defaller a aquell qui en ell han fe e bon esperança ne vol que justia sia empataxa ne los met romanguem impunitos. per lo sua gran misericordi e pietat deparó e permis que lo fet de la traició se desdubti. Un farrumens li va a explicar altes per un farrumens de hi he ment de for arribar al rei. Els infats, Pere i Jaume detreuen al rei que entant metalla lo assa genuna contansa no lo vapi a veure. El rei per lo assa preaccion i detreuen per a d'interne anar hi e nostre senyor deu expartant e nostre leialtat e nostre bon conteniment et volent nostre e l'engre de tot mal e perill agulla vid que lo hassira reverd que hi incom e l'entorn e se per en lo cas ment prop d'ull una capdara for avol e de meta videre e que ens en haguem a sagnar, per lo qual som excusats de no anar a veure la dita meta videre. - Fa anar a concer per for, ri cal, de una pena lo qual ent e volent del seu ment en al Padre. L'infat Pere ho troba ment bit per lo reim contansa explia tot el que estava requirit. A l'Chora de dir, l'infat, el rei Jaume compareix; li deu gr altes gr na traició, que i - va i que li nege tot els lurs que teni d'ell. E nos li degn que ri en an a for hora. Lo cas done no ria an en el en les galeres, per altes les ambres d'ells e un un que es deu vicena.

El rei Jaume compareix als corts habitats a Mellice (Roulló). El rei ten lo contansa els farrumens i pena a Mellice. Deu per procur i llectat l'infat Jaume - Estel de 116 vels de los que 28 galeres, 7 vers gross, 28 vers gross - Molt ment ment i vat inter: Tin al cap de 4 dies no pot debarcar. Convoca consell: l'infat Pere, el senyral de Catalunya; Pere de montcau, almirall; Blasco d'Alagó, arxibis; Pedro d'Exeris; Joan Ximeneis d'Uxer, Felip de Cantus, Joan d'Arbona, Josafat Diáz d'Arneris, Arnan d'Enill, Julian d'Angleres, Gonzalvo Jarcia. Miquel Perez Gabato. Alguns d'ells de debarcar a la Porassa, d'altra a

10 / Santa Ponça. Envià a demanar alguns ministres i totm dret qu a l'lt Ponça hi ha l'entat del rei i pms, ho
 aixintors decidix de demanar ahi. El diuige. 25 de may, a hora d'alba, espun el desembarc i atea. E
 una cta defensa de 250 a 300 cavalls i de 15 a 20000 homes de ben al rei i pms, des del Cat de l'lt Ponça ~~al pms~~
 a un pms dant Peguera que es dia Andregu, dunt le uals d'Andregu. El rei demana a un ministres i
 te - que axit; desfeta del enmi; a ell ce li cegim totes les cabats; ben a - bal ce u abanant bes
 soldats del rei de buller. - El rei i pms fig cap a Mallorques - un ciutadà de Barcelona, Arnau Balleris,
 digne: - Digats al senyor Rei que are veig q e conece que ell he complidament e plena lo virtut que deu he donada al
 rei d'Arago' pcedentes seus, qo es de vencer los enemiy e de eris victoriosos. - Hon pms agale pms en
 Antona de Fenollet. - Els ministres de buller espun i tunc un diuigi als els dets del rei. Per ab de sais
 i doctes d'ell. En retirar els ministres, el rei pms a Portofi i aosta Mallorca. - Els ministres pms que no tati
 l'horta de la ciutat, i que estudia lo uniuo. - El rei i pms, des d'ant de dia 31 de may, rep a Portofi, angt
 a u pedris, dunt a l'esplice, abjunt de mallorca. Arnau de Santa Cecilia, cavaller, Pms ^{uillens} G. Torri, Arnau Borr
 pms, Ramon de Sabells, Pere d'Arbúcia, Guillem Berca, uindors. Le retea honmte i del espun els privi
 legis. Ulibelats antigues i els u atorga d'altres ant separats. Desps de demar enta a la ciutat, cura aures,
 a cavall, uelut de drap verdedal, qo es le una pms vellut uelut i l'altre de drap d'aur. Desps de tunc
 Blanca d'Arago ant le senyor uelut i le fora al uelut del castell, a la torre de l'Angel. C'entoria diuige, i
 a la pes uelut uelut ant el titol de rei de mallorca, i pms abant el titol - Fa abilitar de la pms i troque hi
 honmte pms per pms: pms Pere de Fenollet, uelut d'elles uelut Agner de Monel, Ramon Totyo,
 Francesc i Pauquet de Bellcastell, Pere Baró, Guillem Albert, - Els cavall, de Buller i els altres e retea
 i el rei reb honmte de l'lt. ~~En~~ Franet ant f gales a pms a Coben a la l'lt de hures i a 5 uelut me
 uelut per pms a l'lt a Eivissa. Es retea els cavall d'Alons: hontini i Pallusa.

El diuige segit, tot d'unt, decidix de pms a fer la ciutat ab le corona uelut al cap. Va a la ten le
 uelut i pms le uelut uelut. El diuige per lo mati nos inqni de le comite o de la ten uelut. apellat in sede ma
 ientis; qo es ant una canie romana d'una drap de cede pms, uelut ant alguns d'altres uelut totes oles, e apes
 una delimita de drap uelut historial ab oles d'or i ant bullat. Mas no hi havia pms ni altres oles, per qo era
 se apella uelut, e d'aput drap uelut un titol que comen a lo pms de uelut e hauria al uelut ^{drap}
 e pms en c'nta entora e uelut igualats los caps de l'itole, o un uelut e cades del dit drap uelut ab uelut uelut
 d'aur ab pms pms i pms en lo cap e al lo cap d'aur e un uelut al cap ab le drap uelut e ab lo forra d'aur
 una pms ab cap de pms o de pms uelut a le me uelut e ab lo uelut totes oles de pms e de hures uelut qo
 pms uelut. - Desps de le uelut, el rei, dunt l'altre i - tunc fa un diuigi als pms, i els fa uelut de
 pms uelut.

11 / ^(per Arnan lo home)
relació dels drets del canal d'Arzo ^{des del rei i les coses capitades} cap a dretant, així com el ^{primitiu} entre Jure III i els seus fills. Després
d'això Ramon Ricart, envia i envia del rei i llei les envinences fetes pel rei amb Catalunya a Pineda
perquè així com amb València: go és que el regne de Mallorca els illes a aquell adjectiu al de les terres de Ronello
el de Cerdeya ja no són prou separats de la Corona unida ve dels regnes d'Arzo, de València i del comtat de Bar-
celona per ninguna manera no paven fer mill temps ni ve ventos necessaris no en preixam després no alienar
en manera alguna. Després recorre la ciutat al le creu. tota taler i dalt d'un consell quant ve d'Arzo

Diria com a governador general del regne de Mallorca a Arnan d'Arzo, i al comestri filabert de Centelles
i com a Justícia de just. a Ramon de Filabert de Cerber i a Zivens en huiquel fructioez d'Arzo, batelles
major del rei. Pel viatge de retorn (dimarts 27 de may) ~~he~~ ^{una llista que una i altre costada}
"e foren nos mal de nos ~~de les hages~~ que nos les hages vintar, d'unats mill lo mal a lo mor". El dunge
amb a Barcelona, abans per ordens les galeres per nos de la república dels que hi va: ell, l'infant Pau,
Pau de Montcada, Pau d'Exercis, Joan d'Alborna, etc. Fa una volta tot Barcelona, i malgrat que voltes
amb a Mallorca d'entrada, d'entrada a Barcelona per ampliar fe per pagar soldats i pagar la compra de
Roull. No vol que lo fent hets, Fa envocar les hets per anar a Pineda i Centelles.

L'11 de juliol va a Barcelona el Cardenal de Rodas, fill de Jure celatze, i Fra Bernat Oliver, agut, d'entre
Teològic i hets d'Arzo (un tant de hets a Barcelona i de Tortosa) per tractar (enviats pel Sant Pare) a Pel arinencia entre nos e
aquell que foren rey de Mallorca. Li demanem que dixi de perseguir el seu consell i ell diu que s'ho pensara Així ilot
la apallor les hets de Catalunya per anar a Ronello. Va de Barcelona a Sant Celari, d'alt a fins (15 de juliol, dimarts)
i ho hets d'un germà Jure d'Arzo i de la luna. L'ent a fins 6 dies apartant les hets i s'hi preuque ou ferasar
atzenable e viandes e altres coses necessaries a la nostra entrada que volem fer en Ronello. E alguna part de casell que era
de nos a fins per go com nos no hi faem allí compliment de paga tornarem sien los quals era 150. E es ver que els
cavallers e rics homes que era romeros d'asi com nos anama mallorques nos afrontaven fort de la paga del con, especial-
ment lo dit infant de Jaume e lo dit Comte de Luna qui ho sabia per favor del (?) de llun cavallers. Cua deien
que el ~~tot~~ con era degut als cavallers d'Arzo be de 15 dies i als de Catalunya que era ab els ~~de~~ 10 dies e de nos o
de may, e nos foren propus d'asi e dixem que per nos metiem en asi que s'ien ferasarem de anar que ab lo
que aviem conquistat mallorques i rien a Ronello. Enpero après dubtant nos que no s'ien partissen començam a parlar
a part ab casell, e finalment ferasarem los a fe de nos que els pagarem dins Ronello lo con d'un mes qui es era

12
deput per anar en Bonells e per tornar en d'altres cases, e ells foren pagats d'aço e reprenen-los tots.

Pana a Figueras, i alla iet nous visites de delegats i nuytjancers papals. Un d'ells li dona una carte del rei fran-
ne que l'iden: ^{A son molt car e reverent pare lo curor rey d'Arago} Reverend frere e molt car cori: no obstant quelservel cors passades gran plet hauriem que ab vos nos
loguemem vure, ab que nos fos segur. Per que vos pregam que no creu quelques cors que no per bone intencio ho per
torbarer, aixi com nos ho forem mes vullats donar aital seguretat com lo portador de la present vos demanare. Car no
dubtam que hi de la vire no s'en segueixca. Scrite de nostre ma a Perpuy la vetlle de Sant Jany l'any Mcccxlviij.
vostre frere lo rey de Mallogne. El rei demana consell (te al en contat de curis en dret: Rodrigo Diez, Joan
Fernandez huyoz, Blasco d'Aygo e monyer ~~Joan~~ ^{Joan} Disfar) i li aconsellen que no duxi el plet (l'infant Per
N Arsen Gamoren i mitant l'infant Juan; el c. de Lina i P. d Exeris son del nostre part.

Illius 28 de febrer ant de Figueras: van amb ells Els visitats Juan; Per, el cont de Lina, Pedro d'Exeris,
monio Blasco d'Alago, monyer Joan Ximenez de Lina, Felip de Castre, Joan Fernandez de Lina, Guillem de Bellera,
Per, Vercaute de Vilemur, Simon de Nur, Salvany d'Angledo, Ramon d'Abelle, Arcal de Nur, Salceran de
Bellpuig, Antal de Foces, Filabert de Centelles, Lambert Perez de Pomes, Pere Dalman, Miquel Perez Cabata, e
gran es d'altres cavallers. Aixi que eren en nombre tres a 1200 homes a cavall, e de les robes/hots de
Tirona, de Navarra, de Carles, de Pierre, de Basuldu, de Sant Pere d'or, de Figueras, e d'alguns altres llocs vobres,
e ab altres atzimbles que foren ^{iiii.} milia e pus. Van a la Jonquera i alla acampen. Torne a acudir hi
Fra Antoni Nicolau agut i deu una altra lletra de Jany: A son molt reverend frere e ~~mo~~ ^{lo} curor rey
d'Arago: molt alt e excellent princep e curor e molt car e reverend frere: No obstant lo duresa que
en la vire nostre alguns mes per leur profit que per lo vintre vos fare haver vos plaui encara a aquells consentir e
venir a fare Antoni e so que us diu lo entendre e secret per vintre profit tenir, car fare e reverend, vullats guar-
dar que en nostra vire no perdrets e forrets. Li guarany. Scrite de vintre ma lo centolemi de Santa Anna, l'any
Mcccxlviij. Vullat al fare son audienca aital per causa. Vintre frere lo rey de Mallogne: - Pere lo
altre tota la part i esulte en privat el frere Antoni, que lo propose de part de Jany que remetin el plet a un
^{monyer per Pere} condonant es intencio a la casa centuria. E nos sens que hi huyez no hi haquem altre dels infants vedaltres mant-
nent reforquemli: Un ens maravellam molt com lo dit frere que era tan savi home nos apportara aital creensa e
encara del dit qui son rey de Mallogne, com no podia tranche aital ninetgeria e parra que ens tingues per
faderi. Car deu sabia que nos no havem cobijansa de res del sen, que per boyat nos ne teniem del regne que
deu nos havia acomenat e nos havem fetes a ell moltes honas no aital com de curor a vintre e deua per nos
com a companyo. Car nos li haviem fet tanta d'honor que nos no poriem fer al rei de France. E ell no

estant content de aço' denega'ns lo feu e nos heguem a erantar per lo dit rasó a prendre mallorques. E puix nostre
 huyor nos havia endreçat en nostre execució seria gran errada de nostre lo fet de mallorques en poder de persona alia-
 nça per dues coses. Car aquell seria jutjar quasi tornarem mallorques; e per ho consentiment de puix perdriem nos-
 tra regalía com nos siam bon jutge e ^{on} huyor del crim per ell ~~com~~ fet e no negui alia. Al fet de Ronello e de Ger-
 denya reforçarem li que el dit que lo rey de mallorques se metís soltament en nostre poder ab la terra segons lo usatge,
 e nos lo farem justícia; el dit fare ~~se~~ demanà nos si voldiem respondre ab letra de nostra ma; e nos diguem li
 que aquesta resposta no fíem al dit que lo rey, mas al dit fare, e que la li diguem si's volia. El fare r'iu va
 i el rei explica l'enteritat al seu consell (Inf. Per, Exerica, G. de Bellpuig i Puz, Sabate) i li aproven, mays
 "le resposta de Bullo", de l'enxay, que li amblava maner crua (a l'Inf. Per). El fare també li dema lle-
 tres del Cardenal i dels Línols: Prohoms de Puzing, que volen guanyar temps i demanar llegir el fues.
 El rei el diu que de voler saber el content del fues; i que si no enviaven els missatgers per l'henxay a
 duns successos ne romandria florsca memoria.

Passar el Coll de Panissars sense resistència; i ature a l'al Jan davant el Volo'. Alguns homes de cavall
 i feu puix lo ten de Nidoleres, i lo crema; i mata els seus defensors de lo qual cosa a nos lo port queix. Els
 mitjancers (Cardenal de Rodas i Bernat Oliver) no s'ibuen en llurs visites, puix nos no hi val. ^{Pane a fust de canet} ~~Andrés i~~
 i nepel Cardenal de Termes, non eminat) ~~canet~~. Al ~~quadre~~ ~~li~~ ~~respon~~ per ço com no deia res de novell no li faem altre resposta sino així com
 havíem acortunat, salvant que li diguem que ens meravellàiem molt del favor que el dit que lo rey de mallor-
 ques trobava en cost de Rome, que nos jamés o per nos lo dit Infant en Pere no pot traure un cardenal de
 cost de Rome per lo qüestió que era entre nos e lo Infant nostre fare en Fernando e aquell que lo rey de mallorques
 per aquell fet ne haviatut dir e que aço' era gran favor, e la Santa església de Rome no haviat rasó. Car no es
 estat neupin Rey d'aragó tro a nos que no hegués escampada de lo que rang per l'església o per deus. E no ha
 rey al món a qui pus tenguda hi l'església sino a nos, si volia per retret per l'ardura no hi pot fer, ans nos lo
 hi podem fer que la hi havem guansada. que Sant Pere ens donà un tros de peysqui cruit, - ço es dit per la
 bulle de la donació - e nostre ~~canet~~ Pane l'havi totta a lo comun qui n'era desobedienc a l'església e lo li ha-
 viat donat, e ans ne haviat un rei e vanall. E lo dit Cardenal veul que als no podri per oneració
 a Apia. - Transit nimites a Remon, vencont de Canet, (cunyat de Felip de Castro) el qual se
 li haviat retret puix a València, i que s'acorde l'obligació que te i se l'iret. Li fa l'leurol el consell

14 / de Carat, i amb la dona i els seus es el lloc fueros. El rei, es un guera el fo anar al Ribal de Jume, per que calgués on se volgués. Carat, plasa per atacar Perpuzi.

Ja per arides davant dels murs per Ramon de Copons, botantius de Procurador o Calatayus, i Francesc Forç, escrivà del rei, i mijsi us respí. Escara nunes. Tallen tota l'horta, viuzes i oliveras i altres arbres d'uns figures, per tal com les figures nos sabien millor que altre fruita. Primer alguns castells (Clari, (der) Torra a sobre la vintè del Cardenal de Termes. El rep més bo; i per honor era per cessar la talla. El com lo cardinal fo ab nos em dix moltes paraules. I entre de altre, que per honor e reverència de l'espècie Santa de Roma, e per amor del Cardenal, que era tot untre, volgueren dar algun sobressiment al poble que feiem contra lo dit que lo rei e sa terra. El rei accedeix en principi. Tractes. "Dimarts a 19 de abril lo Cardenal fo ab nos e nos per les raons d'uns d'ites e per es a veritat dis com no havien aparellaments d'aturar molt en la terra, arxi com de viandes e altre cos necessaries ne encare giups ne altres aparellaments de combatre e tenir setge après moltes paraules e tractes

acordam al Cardenal que sans perjudici nostre sobressimem en l'execució per tot el mes d'Abril fins vint ab la condició que el que fo rey de Mallorques no fes mal ne don ab nostres sotmes de sa mar ne al vencont de Carat ne ab uns lloc que nos teniem, so es Carat e l'ante honre de la mar, ne al vencont d'Ille ne al lloc d'Ille ne a alguns altres Cavalles de Ronello que nos havien fet homenatge. El divendres 29 d'april ja tornem a ferre el cell de Paninars. A l'hostel d'el infant Per riu va cap a Prades, i el divendres 27 d'april entrem a Barcelona e les gents nos faeren venques aculliment, aus para que era retenen per mal pagats com tornem venen que no heguerem per Perpuzi e Ronello. Paga el cos - unofat - feis encara rondiren.

El rei aprofite la breva per preparar se. Dema apil a València. De parada demen ajut als prelats per anar contra el rei de manse que tenia per tal setge a Algezira. Els bisbes refusen. feis ell fa alguns evants - ments contra lo temporal del Bisbe de València e del bisbe de Numbria i de prelats es reparen i li donen l'ajut.

Va a demana ajut a Arxi - per visitar lo dit regne, en lo qual havia gran temps que no li eren estats. Va recaptant diners pels llocs on pasa: Tual, Daroca, Calatayud. Pasa el Nadal a Saragosa. Allí es fuhens i molts de refusen públics que no li donarien res per què era pauca, però privatam li ofereixen mil caixes de forment. Torra a Baulon on pasa Casnaest; Baranome; prepara l'expectació - fa per giups a València i a Baulon, Mantillets i gates per combatre. fuhet de viandes, Rep ministres de mallorques per fer unió del regne de mallorques ab els altre regnes e lous nostres. El noble Ramon Roger de Pallars li ret homenatge pel comtat de Pallars i de baronets de Cersillo. Parat Pasque rep noticies de la presa d'Algezira

15/ pelaci de Carletta, i mestre ~~meas~~ ^{meas}, vice abinall, que hura ab 5 galles de València arriba, va a netejar le mar de halyques, i s'entra a València a demur.

tas-1154 (5)

Abans de partir a Ruedes i Castany. vol anar a fer una visita a la Verge de Montserrat "a fer reverencia a nostra Dona de Montserrat", i des de Montserrat traura lletres de papiros als arç. bibles i ordes religioses per qui venia per la victòria. Puja la creu de Montserrat a tres bis - huitant, lo reverencia a nostra Dona l'alta març e ab l'abat va a punta a la dita Verge una galera ab totas las exarces d'argent en reverencia de la victòria que nos donà el dia que fugim tena a halyques. - Fa venir lletres de emities de la mateixa i els puja que digin oracions especials per l'exit de l'ens enpres -

Despuys camina cap a la frontera. A Figueras es reuniren ab els barons i els lords. El 15 de may faren la fongra i va a anegar Anglaterra, amb fues epises i gins que faren gran destruccio (catapultes que tiran pedres) El 29 de may té consell: Inf. Pere i Jaume, P. d'Exercis, Huc. vic. de Carsons, Ramon Roger - comte de Pallenz, Pere de Tonollet, ver comte d'Ulla, Pere, ver comte de Vilanov, Ramon d'Anglaterra, Petay de Cartra, Pere de Montesa, abinall, etc. (Huc de Tonollet, doctor en lleis qui après lo nostre canceller e bibe de València) - Treuen dels vaixells els gins, les gales, els mantellots, els barons penjats e els altres armaments de combat. Después d'unes convinenes, vistes que el rei Jaume no vol anar a fer aixecar el setge, la vila d'Anglaterra es set; el rei Pere hi entra el dany 6 de juy, va a l'inglaterra. Per reverencia a la Verge i fa un discurs al poble (explica tot els greus debits del emper. adrexa el punt de justicia hura del Pujol, Collina. - Divendres, 18 de juy, reb a Anglaterra el Cardenal d'Arbrui, que es deia Bertan del titol de Sant Marc. pover Cardenal. I apunt. davant de tot el consell de part del Sant Pare Apostolic dix moltes paraules. Les qual totes fundà en part e que nos havien inclinats a fer ab un pover halyques e allegà la història d'Abraham e de Iodone, e la història de Jacob e d'Esau, de de l'Arab, e altres moltes històries de la Biblia e altres autoritats, e dix lo tot en llatí. - E com ha dit molt e finides las paraules nos responguem breument que nos havien ~~havia~~ d'ell e de la sua vergonya pleer e goig, aixi com a cardenal e esperit amic nostre. Mas aixi com a legat e nuntyo del Sant Pare traves per los afers que ell havia dit, que ens desplaia e no reus res. Per emperò entenem que el Sant Pare e el dit Cardenal havien bon enteniment e bon zel o curadria de par. E verament nos no hi erem necessavens sino par e valia molt més que nos e nostres gents heguem algun treball afany e treball en aquets temps per haver pau perpetua, e ensa per lo cànce que des nos ha acomenat dels regnes e bens hi defendriem tota la vir-

ha vida quant altre no poguessen fer per deixar pau als nostres e aquells qui apres nos vendriem; e aixi nos proporcionem nostre dret e nostre deservit (?) del qual no ens despartirem ni en Jan de Mallorques.

El cardenal es queda pau per veure la presa d'un tona de Colliure; i un ton. Colliure es net, amb parts molt liberal. Despres de la presa de Colliure torna per nos, fupl. i en Jan de Mall. es veia en poder de Pere si li aneymava vida e membres i de longu e mala presio. - Pere ho concedeix. Pero Janne es refusa i diu que "mes amara que per forza li llevassem la terra que si ell paria que hi consentia part lo ~~part~~ beuill de les persones". El cardenal ho comencia fer casto i diu que i un va a l'eta per arbor respectu al sant Pare. - Es reten Palau, Tuhir, millars, el Castell de la Nova, Elva, Illa i Nouet. Pere Ramon de Codolat and amb gualtes per veure Pedro notaria una, el qual va a Puzosi a tractar amb Janne de Mallor. Despres dels tractes oficioos, Pere li dona (a Janne) poder per que pogues donar calerament de vida e membres e presio a Janne de Mallorques si s'entia collament en l'altre poder al totu lo temps e los de Rullo e de Caduz, e prometiem que nos hauriem misericordiosament vers ell. - La velle del die convingut fer a la rendicio de Janne encara ref a un nuntyo del duc de Normandia, Joan. fimpmit del rei a Ferris, per fer pau. - El 15 de Juliol, entrat a les terres per d'ell una arida a Pedro d'Exena al Jan de Mallorques (16 bis)

El 15 de Juliol (divers no) Permetta a Puzosi: (no lo un acollit caler caloris) Ref els pobles i el orden de unms Indis, i ell un 5 curats i 10 parats. Fa llectura de Caduz i Rullo. Batle de Puzosi Ramon de Totzo. Te per que Janne curpisi i d'lo vigilar un. El die 28 vesp. una a St. J. de Puzi (la abadell) i despres lo llegir a la hora per Ramon l'icant, caduzari, la unio dels regnes i untes, de qual despres ell (Pere) untes no i jura i lo presio als pobles. (E axo fou gran reformament de comulacio a les gents qui eren englayades que Janne de Mallorques no colia la terra) Janne va a Tuhir i despres es envia a l'altre, per caler vol veny al Per. L'entrevista li lleve a unta llegue de Puzosi, i nous hi autora l'infel Janne i un e d'una a Pedro d'Exena. E parlam de X cors: Primerament - que havia gran plaer de la nostra velle, e nos respon quem que abutal nos hauriem e per axo ens vehiem al ell, jatsia que nostros gents ne haguessen gran des- plaer. - Apes nos dix que lo volguessim atar en dret, e nos diguerem que si era estat ait, e citat al temps si es volguis. Apes nos dix que el dret de nos nostros fill de l'infel Fernando son pare for, and e no foren per judicat en alguns castells que els pertanyien en Rullo. E nos dixem que des pleis e que nos voliem fer tot.

17

Après nos dire que la citada una que li havien assignada a hembra que ens flegués que li li mudam a Berça, i nos digam li que ens plaia. ~~Après nos dire~~: que no'ns desplaçés si ell anava al mar & al consangie per la terra, com se tenia dels anys d'en Arnau de Rocafell. E nos l'ediguem que ens plaia que anés al mar e com se volgués. -Après nos dire que li donarem còpia del focés que havien fet contra ell. E nos dixem que hauriem hi nostre acord. - E après nos dire que no crequem d'ell males paraules que ens fonedites. E nos dixem que noll nos en grem que ab ventat noll hom pogués dir mal d'ell. - Après nos dire que no volguem en tenir en Centre Conell e especialment aitant com tenia los Afers. aquells traidors seus. E en aqò nos li refuguem e dixem aquells paraules: No digats traidors que bé e realment hom fet seus afers e nos los no defendriem contra tothom del món. E així ^{d'avui} descaí més callats vis d'això. Après nos dire que a nos flegués que ell nos avisés. Car gran cor e gran voluntat hi havia. E ~~quan~~ nos li dixem que quan hora seri nos lo hi d'iriem a entendre. Après un fuji del fet de noum Artal de Pallars. (?)

Pana per Vilafrauc de Complant i Puigastà - ref. ~~humbert~~, catise nos ates a uns delegats seus, Ja de Vilafrauc Convoca parlant per a l'alt Puigastà a Lleida per tractar del cas de Jume de Mullyps. Pana a l'alt. per Coll de For, Braç, Berça, Manera (en l'alt de bon mati for certis topa e al Jume de Mullyps - que es a Montbrant i vici uniu) amb ell) Sabatell, Pat Andreu i el 10 de set. entra a Baulona. frans fets. Jume va a l'alt Cugat i allí i'hi ajute la seva mulla. Jume es fora muller i i'is ten a Baulona al vater. El parl. fura a Baulona, i aller per li té unes de lletos que com per Baulona (ha de reupera) del estat per l'alt de Jume. El se ~~convoca~~ convoca per Felip de Roig i Jarcia de Loris. El sei de Mullyps l'alta i diu que ell no sap res de les lletos emulades. El parl. en lloc de l'alt es remis a Baulona. ~~Per~~ gran diems (a la carbe del Palau) explicat a uns ates en un Jume i dem conell & tot (seu per cert) el fa llargi tots sus e es un. ~~mentat~~ mentat un Jume li emis que s'empara a l'alt Cugat i que li creixi am a Badalona.

^{Inquis que devia haver} ~~fortissim~~ ^{del parlant acordat} Jume de Mullyps: Li donem deu mil llines de renda perpetua, o tenes que valguis el mateix.

Li deixem els auts, ome lades, Carladis i Montpeller, & relaxant li la senyorie directe i alodial sobre els dits vinitats i tenes. Li femam de despes d'exercici per mar i tenes. Per Jume de de desam el titol d'ignilitat reals i fura de apell i vitar el ayel i tenes les empletes que impessa. I que ~~pués~~ ~~no~~ nos nupus ell ni els seus qreus o deus. s'hi assi que la hui per a justicia.

Fo pinter l'equant ofiriment a Jume, a Badalona. Ell no fa bon cas. Prehente de que li llessin els dits reals. En tindrera a St. Vicens dels Horts. D'alli emis Ja doctore a l'alt per fultentar de l'ignus, que li cuble tot perjudicial e injuriós i diu que per d'expria li ha althos ofirints de part del rei. Per la remis els

seus parís als fins nous de Baudouin i Arnau Gavarru redacta un rescripte 'molt bella e bo' dita e amata
larga'. Dimecres 7 de Nov. la reina morí fent un filla (Joana) a Baudouin.

Hi ha baralles entre Pere i Joan i Joan i Lloís el que perd o deixat de dir i Ferris d'arç.
Joan - El dimecres 14 batguen la bella celera, li es porten Elisenda a Barcelona. - Joan de Mallorca de
H Vicent passa a Montorell, d'allí al Castell de Falles, a Casover, a Colmenar, a Duguys, a la h
d'hyell, a Camps, a l'hta Susane. - Intent abellarari Cardanya. (Exits buirs i desps desfete.)

Pere i in ambata un dique, a bord de bon om. ajept al llit i lesit la cura del rei Joan ^{l'espera}
un cura dels fets de Baya explinat rebllis de Perpinié.

El rei Joan a Perpinié, que per jo - fuy dels castells i fons a França. Per f' que fets

a Perpinié, i li fa amb tota la curia i abats (27 clercos) i fons natal (CLFX)
^{especial referència de l'alyament: 14 excursions: 6 de Perpinié i 8 de Perpinié - El rei fa captar Huguet d'Alarç i Arnau de Pallars,}

hi han fets i ballades al pati del castell de Perpinié, i ell n'haigie gran plaer "e davallam a ballar ab ells en la danza mesclada, e
haguerem'n gran goig e plaer, e apes que haguerem dansat ab ells lo vespre i faem portar vi e confits e beguerem e menjam ab los balladors, des
lly danava a ells e fons deixant-los en lo pati, mentem nos en la cambra e tota q'anonem se a llus alberis. Dinabte desps, dia de Nabal cavalec
per la vila amb los iniquies reials - d'armatges, corus, fons i captiv, catols i manifes; el d'armatges del pobrem de Perpinié, fons e un grup de
pluja i es multa a tot. - A Perpinié va rebre visites: el venent de Narbona; ~~per~~ el fort major del rei de Castella, Diego Garcia de Toledo,

amb alguns capitols referent a los q'ietos fets entre Pere i es un jorns Ferris i Joan i Dos legats del rei Joan. Ja Joan, arquebis de Neopitris, i
Radulf Lohreire, cavaller ^{allegat del} Prinsip de Fortimie, ^{del} pape, amb fons que fons lo fons valensa i ajut for la conquesta de l'illa d'Algarve (Canaris)
rep honrat ^{gracia} d'Algarve i l'illa. - Un legat papal (pens 1345) que li assen dos castells del rei Joan: una d'ells que d'ells ajutis a Castella (que s'e

fons) amb el seu venit - L'altre lo dona tractat a una reclausió que Joan havia triat al Pape fons que li restituis el regne de Mallorca. El
aure triat vintena a Arago per desps. - El 1 de febr rep de l'aleit Abellacora Ali Abencorayo, nuntiat del rei Jaume de França, a fons
d'ajut i de ^{Barcelona} ~~rep~~ ^{per} haver fons entre els tres reis. Bonifaci Ferrer, procurador reial en curt de Roma, ve a d'ells intonans i a
resllis de desps uperals per desps allegans fons. El 11 de febr ajut per 10 any ab els intons dels reis de Jenda i Navarra

El 17 de febr rep un missatge del rei Felis de França (Elic a la Bruyere) que vol trank fons i ariverse entre ell i Joan e fons i resllut repnt
que fons a tot aquells que en venia a fons e miter que fons ariverse ab l'el a Joan de Mallorca. - El 15 de març envia a Arago el comte de
Terra Nova, Miquel Perez Gabate, Joan Ferrandez huyos, Bernat d'Olginelles, doctor e lleis, Joan Corera, curia, i Ramon de Sant, ^(8 p.) ^{curia i}
el pape l'ha de rebre i molt bo. los diuinans d'ells per al 8 de juliol (hi era fons Joan de Mallorca) El pape imiterix a que Castella
i ajutis ab Joan i espere que us veltge fons pel l'ha de, un galon de an de l'ha de a Seneca. - A Perpinié el rei li amb d'ells i uns cople
de fons i d'ells de fons. ^(8 p.) ^{curia i}
el rei Pere (lo de d'ells lo nallat del capitol, ^(8 p.) ^{curia i}
que en lo d'ells tractament ^(8 p.) ^{curia i}
fons desps e tracte lo d'ells en fons de hnd. ^(8 p.) ^{curia i}
d'altres nos presentis per la pietat. Punt a ordra els castells de hnd i Colmenar Barcelona.

son parats Purol; e aqui trobam l'infant en Ferrnudo ab tots los de la unió a cavall e a peu, grangent tots armats; e lo de munitre criaren altres vers: kel- vis aci, guardau lo bé, car nos altres, bé l' havem per dat. Per aço lo Reyno nostre molt cara nulles romanía detras: alguns dells anaren hi per acompanyada: e nos embarcá en Valencia de continent los dits jurats de Valencia e altres qui en vengut a nos per fer nos reverència e a lo Reyne ^{nulles} nostra, e treballant a rebre lo honorablement en lo ciutat, aci com a novelle Reyna e Reyna. Aquí tres dies entrarem en lo ciutat, e fou feta a lo dita Reyne colomne feta, aci com de les altres Reyne es costumal. E la dones ^{en la ciutat} e El nos mada tra vint e l'infant en Ferrnudo fill seu i germà nostre. E après alguns dies que son entrats en lo ciutat

nos no havia romas neppa ab qui be en poguerem aconsellar, acordant per nos mateix que com aci en lo ciutat de Valencia los mossen Vidal de Vilanova, Commanador de Montalva, lo qual era hom fet antic e era estat del principal consellador del nostre avi lo rey en Jaume, que ab aquell purgarem nostre consell. E per tal com per la gran Antiquitat, e per so com es aficionat de malaltia en los seus, no podia venir ab a nos, feren minyter entre nos i ell un net seu, qui havia nom Ramon, qual se en nodrit testempr ab nos. E daquí avant tota vegada que los de la unió nos deien res, atrevarem nos acord, segons que lo dit mossen Vidal nos tra metia a dir, si fahiem lo acorto. E desembre que lo Dimenge any del Ram intit alal d'ornvia en parison teniem una taula de Junyer (nota acorta: Taula de Junyer, que e esto para Junyer.) en la taula davant lo nostre real e alguns de aquells qui ^{en} qui era aqui hagueren noves ab un hom de casa nostre appellat Bort de Gensut qui's reprenia dels affers de la unió que havien feta contra nos e volien lo meter: i ell meto se dins lo nostre real: e ell ab tant a de Junyer que més no pogueren, entraren se dins, no contractant que los ports del real se tancaven contra aquells jurats. Empero ell ab gran força de Bugons envaïren les cambes, y metent les espases ben los esgots, cuidant que hi fos lo dit mossen Bernat de Cabrera e mossen Berenguer de Abella e altres de Ronello' quils eren fort odiats: (X) pag 24

☒ E com son axi mesclats mentam-nos ensempr per la dita Rambla e ans que forem al pont dels terrans, haguerem el demonam a bene, e aportarem nos aigua en una correllera i beguem, e ans que beguerem cridavem: sia fet lo tant del real! I entrem nos en per lo pont dels terrans i cercam tota la ciutat. E com fomal Real per hora de copar e lothom tornemsen. E com fone hora tarde, vulguem nos algar, e a cap de una pesa vene per lo pont del Temple gran colp de gent, e o es ben 400 homes ballant ab trompes e tabals, i vengueren al Real e pujaren denús; e a lo final que nos e lo Reyne haguerem a ballar. E un barber appellat Gonsalbo qui s'ahia capitá dels dennis dits, moren en mitj de lo reins e de nos e canto una canci qui deia: malhaja qui s'en irá encara ni encara; e nos havem no hi respoguerem.

Aprés que totes les dites coses foren estades, los conservadors de lo ciutat dita unió tractaven continuamente ab alguns de la ciutat e de diversos auts tocant lo unió, fasant e destruyent los lres del Regne que juraven lo unió, salvant d'atons e Burriana qui consentir no hi volgueren; e faheren encara ordenacions que els oficials nostres qui eren de Ronello' i de Mallorca que fomen foragitats. Ordenaren encara que en Regne de Valencia, aci com es en Arago, haguessen un official que los appellat juticia de Valencia; que hagués aquell mateix poder que en dit regne de Valencia que lo juticia de Arago en lo regne de Arago i faheren governador lo infant en Ferrnudo. E totes aquestes coses lo hagueren dones d'atogari, car no hi podiem ab fer, comensat lo seu qui per la bona hi fahem, segons que per avant se requirix. I nos acordam de trametre mossen Berenguer de Abella

2a de Carlette que ens ajudà: i ells sabent que nos havíem tramès al rei de Carlette, imaginaren en quina manera paguem metes
 havis entre lo dit Rey e nos. I vengueren nos a dir un dia i digueren nos que l'Adelantat de Murcia havia pres Favarella
 qui era dins nostre regne: i era tenyor en Ramon de Rocafell. Vassall de l'infant en Fernando. E com axo tornes en gran
 greuge de nostre Real Regentat que ens flegues de anar hi personalment, car ells tots nos requirien horta feta. E totes axo
 rebngueren nos acord i trametem ho a dir a monsen Vidal de Vilanova: i ell tramit nos a dir que axo era, que ens volien
 fer desavencis ab lo dit Rey de Carlette, per tot que d'ell no paguem haver ajuda i que lo baró degenenber le reporto qu'es
 equip, go es: que com la ocupació del dit loc de Favarella lo hagué feta l'Adelantat de Murcia qui era colonel un cavaller,
 e axi com ells sabien a requere l'heur nos paguem fet governador del regne de València l'infant en Fernando, donens vi-
 feres que aquest hi dequis anar ensemps ab vualtres, qui es mans bastant per aquest fet; e com sia allò, e lo dit Rey de
 Carlette hi fo enfor, la us nos iem axi com es fentany. Per lo qual, feta per nos lo dita reporto, ells rebngueren tot afitrat
 i vngueren que nos deiem gran raó. I un d'ells dix: E dones, tenyor, tel receipte hi daret? i nos responguem: Quinallat
 receipte vis diem que hi donarem? Ara dones dix aquell: nosaltres, darem receipte en asó e en vis. E dites aquestes
 paraules vis maguts de gran tra gitam la mà al penyol. E l'infant En Fernando repis portament aquell; i puix leva
 censse d'aquí i anaren-s'en. I en tots aquestes consells de la unió cabien i cabia hi lo rems nostre madanta i l'infant
 don Fernando i fraire Balman de Cruilles i N. Arnau Gamonera qui foren nostre vice canceller i molts cavallers e jurists
 i mercaders i menestrals. Mes en asó no vnguerem, ans foren bastants ab vualtres don Pedro d'Enriac, el castellà
 d'Alipate, el mestre de hontes, monsen filabert de Cembelles i el mestre de Tenenora. Estant lo fet en aquest estatment
 començà en lo fet de València lo gran mortaldat en lo mes de may de l'any de nostre cr. 1348 e cregué en tant que
 ans que los mitjans fuy hi moriren tots jorns més de 300 persones. E nos veent que estàvem a gran perill en lo
 dita ciutat, acordam ab lo dit monsen Vidal de Vilanova quina manera ferdarem al nostre partit, i tinguerem de hi
 aital, que ens foren venir davant tot los de la unió i diguem los aitals paraules: Vualtres veet aquest mortaldat com
 podessam hie regnar i vualtres tenib nos aci a gran perill de nos ferre, per que jo us requirere: protest que vualtres
 no m'hi tingats. En altra manera jo us protest, axi com aquells que aturen l'heur en llor ou murra, i que no
 puxen espedir per mi, si vis, e per nos successors, si jo murri empere. I ells l'heur tantot sens altre acord ni
 deliberação respongueren nos: que jo Deu no ho volgués que ells nos tinguerim, ans facrem be' tota co que ens flegues
 de anar o d'at. I de les dites coses manam a en Mateu Adrià nostre escrivà allí present que en los cartes publicas
 (nos de continent, sense esperar una petita hora, cavalcarem un palafre i colarem ab tres cavalladors, i lo rems nostre
 muller ab dues dones i ab quatre cavalladors, anam nos en a Tons Tons, fentent lo camí de Terol. E com nos volguem

27

partir for feta una crida de part dels consavadors, que mill bon grós, hieus cavall del regne de València.
 (Pera de València i catig dels uniómistes)
 Segons que demis es expressat nos escríptam de la dita renúncia certes persones nomenades, de les quals tenim temps XX. E ans de la dita de Nadal Fdies
 donamis uniómistes en los nostre real en lo camp havia pres lo portal major; e donam la sentència en aital manera que quatre de aquells que
 eren generosos foren escríptats - go es: lo Joan Roig de Grelle i en Pons de Coler i en Ramon d'Estorne i en Jaume de Romani e lo Adelantat
 qui foren per en lo torre del Puçol. Dels altres hi havia tres juristes e tots los altres eren gent de folc, mercaders e menestrals, entre los
 quals hie un baró qui havia nom Gonzalbo, el qual, segons que demis havem escrit Malhoja que e - E nos dignemlo;
 com haguem donada la uniómistes: Vos nos dignets l'altre jorn com vingues ballar al nostre real tal canso, e es: Malhoja que un
 inà encara ni encara. A la qual canso l'heur no us volguem respondre, mas ans responem nos: E qui no us vnguerà curar e curar
 E haem alguns qui axi mateix foren vngats e fengats i e altres colament fengats.

Del 1357 (9 gener - any) demane al pons de València que ajudin a pagar les despeses que farà de fer per anar a Roma, fca Nicolau Rovell, nunci en teologia, prior priorat dels Predicadors. (fil cardinal del papa Innocent IV) d. 23 des. 1356) segons Pere el just cardinal de la nostra nació que ho haigut fagut tres anys.

Ja havia estat cardinal l'any Ramon Nimat (1239) però ja més de mig segle que es veis catal, demanaven un cardinal català. (Jaume II havia fagut A. Oliva, francès, i Alfons III fca francès de Robert de Trarmonet. que ho aconseguí).

1344 - Censell reial: Infants Pere, Jaume i R. Berenguer, fra l'any, confessor del rei, un tresor. bisbe de Tarasona i arq. de Tarragona; hof de Lera, Joan Ximenes d'Ullera, Ramon Roger comte de Pallars, Berenguer d'Anglès, Pere de Fonollet, vençut d'Ulla, Jaume d'Arago (fill bord del rei Jaume II), Miquel Pere Sabala, Arnau Samorera, vicecancellier, Juc de Fonollet, Joan Fernandez Munyoz, nunci nunci, Bernat d'Alzinelles, Terner, Rodrigo Dies, Blasco d'Ayza, Ferrer de Carlet, Ramon de Totzo, Felip de Boyls, Jacint de Loris i fra Bartomeu, de l'ordre dels predicadors.

P. M. Card. diu que Pere enfangarà els seus consors i els venrà els més uss i costums: no es, imbeciles, encoquis, enciclers, ansies, etc i encara l'herbatge, bonatge i rebonatge - a tots aquells que volgueren a comprar-ne poderen, Els venque los dits més uss i costums del vençut per veïner a recobrar lo regne de Catalunya. lo qual per la tirania del maldat jutge d'Arborea e iniquitat gran dels cards que ieren rebel·lats contra ell e quasi tot lo regne de havia ocupat hi no volent Callar e Alger

Els 20 juliol 1357. a l'any, el rei Pere signa pau i lliga per 5 anys. amb Abu Hanon, fill d'Abul Hasan, solda de Fez, Meknes, Tlemcen, Tunis, i el Marroc, compta hi d'acò el rei de pons Mohamed (el que son amicant per Pere el Just) i intervingu com a ambaixador Pere Boyls.

Intrigue Navaro - Castellans - Carles II s'havia casat en 1362 a Pere el Just, i bel tractat d'encabells s'afegí a Pere III, a cabot d'adversitat a Tunis o Tlemcen - Libat Fecamp facia un tractat de pau entre Cast. i Arago i també facia un tractat de pau a Cast. i a Elisabet de castella ab Alfons (canta de Morilla) - Pere III fca pau a fer amb Joana, filla del navarès. Els aragonesos acedia al tractat de Los, i Tratament separa, en conveni cast., a Carls de Puc. - Martí havia d'avisar fagut de l'adversitat (estatge a Navarre), la filla d'Armenia ho unia a Arago de la de Cast. i ell. - Tunis era vençut a B de Cast. i volia fer lligar el seu neto com a gotge o fer embren a Sabren. - Pere convenia a estudiar lo projecte de Carles V de França de unq. Navarre, ajudat per el rei d'Arjo, nunci del afundant a França la Gujuna. - Fr de Perillos, Chamber de Per, avia a Arago i a Per. - Elionor li enviava intencions: aliança inclouit Arago per el Navar i arpleable amb castella.

Govern i casa reial dels reis d'Aragó

(segons les Ordenacions ~~de~~^{feites} per lo molt alt senyor En Pere Tercer sobre lo regimient de tots los officials de la sua cort.) a Barcelona. al 15 de novembre de 1344

1.ª part

Majordom (un a Cat., un a Arago, un per a Valencia: mall.)
a blens ordres tener:

Copers (dos nobles escuders - no cavallers)

Botellers majors (~~dos~~ un boteller major, un sotboteller, dos botellers comuns)

Portant-aigua a la botelleria,

Paniers majors (dues persones generoses)

Paniers comuns (o joves)

Pastador (de pa) o flequer

Escuders davant nos tallar ordonats (dos escuders)

Sobrecocs (dos escuders)

Cuiners majors (dos bons homes e fets cocs)

Argenters de la nostra cuina (comprador de flaya)

Cuiners comuns (dos cocs fets e bons)

Museu (té les claus del Museu, o rebrot de carns)

Manucier (el que truceja les carns i en dau el compte)

Argenters de la cuina comune (dos reborters)

Portador d'aigua a la cuina (dues persones)

Escuders portant el tallador reial (dos escuders que tallaran les carns cuites davant del rei)

Comprador (té cura de tots les compres de la cuina, amb un lots-comprador)

Cavallerics (dos caps de les quadres reials - un lots-cavalleris)

Menescal (sempre acompanyat amb el cort per ferar els cavalls)

Homes d'escuderia (vuit, en els estables, i dos sempre de guàrdia)

Faloner major (té a les seves ordres sis falconers més)

Caçadors o guarda de cans (dues persones que tenen cura dels gossos de caça)

Sobreatzembler i sotsatzembler (tenen quatre atzembles a llurs ordres)

Joglars (quatre: 2 trumpadors, 1 tabaler, 1 trompeta - toquen a l'hora dels àpats i menys en quaresmes i en divendres no festius)

Camarlencs. (dos nobles i cavallers, que formaran part del Consell. El major durà sempre el capell reial i tenen en general cura de la persona reial i de la seva seguretat.)

Escuders de cambra (sis homes, dues sempre de guàrdia a la recambrada del rei, ^{per el llit,} descalçats, descalçar-lo i tenir cura del ventri i calçats)

Ajudants de cambra (sis criats, que faran la cambra reial allà on vagi el rei, desan els mobles necessaris, etc.)

Barber (una persona que també ajudarà als escuders de cambra)

Metges de física (dos, un d'ells mestre en medicina)

Metges de cirurgia (dos, que han d'anar amb el rei en les seves campanyes)

Escrivans secretaris - (dos notaris, fixos a la persona del rei)

Armador reial (una persona, que tindrà cura de les armes i les repararà)

Guarda de les tendes (tres persones que tindran guardades les tendes reials que s'estableixen a Saraguna, València i Perpinyà)

Sastre (un mestre, amb dos fadrins, coadjutors seus)

Costurera, amb una coadjutora seva, per fer la roba blanca.

Apotecari, amb un coadjutor.

Rebosters majors (dos = guardaran especialment els menjars per al rei i la seva família) un rot reboster i dos rebosters comuns.)

Escumbrador del balau i lavador de l'argent

3/da. Casa Reial

Promovedors (dos cavallers i dos doctors en dret civil, que davant del consell reial promouguin els afers de les persones abents)

Endreçadors de la concòrdia (consellers religiosos del rei en afers de justícia)

Oïdors (3 cavallers i dos raris de dret civil i 1 de dret canònic - mena de jutges d'instrucció)

Escrivans als oïdors (dos, que aniran sempre allà on hi hagi audiència)

Porters o botiforters per als oïdors (dos, que guardaran les portes on es tinguin audiències)

Confessor (ha d'ens instruir en dret canònic i en teologia)

Capellà major (així l'Abat de Sant Cugat) (ajuden dos monjos del seu monestir que sempre estaran a la Cort)

Escolà (1) Almoines (2 capellans) Escolà d'almoines (1) - servidor

de l'almoine (repartirà les deixes del major al poble)

Conueus (20 persones - a les ordres del cano, v-cano, protonotari i cap escriu.)

4ª part

Maestre racional (el comptador o ministre de finances de la Cort - Ha de dur 3 llibres ordinari: el de notaments comuns, el d'albarans dels comptes, i el llibre ordinari)

Lloctinent del m. racional (1, i 12 escrivans per ajudarlos)

Tresorer (amb 1 lloctinent i 6 escrivans per ajudarlos)

Escriuà de ració (intendent de la Cort, amb un sot-escriuà de ració i dos escrivans ajudants seus)

(detalla ordre menjar, racions, fers, vertidus, ornants)

Composició del consell reial:

Cancel·ler, Vicecancel·ler, majordoms, camarlers, mestre racional, tresorer, promovedors, secretaris, e encara altres quals que quats a aco conixerem necessarios

Després el llibre dóna detalls de com he de funcionar el consell, i de totes les fórmules d'empçalament de les cartes i comunicacions que s'entin de l'arxibisbat reial, amb copiosos exemples. - Descriu les cerimònies que he de tenir lloc en tots les festes del any, els verbits que s'he de fer cada any, etc. I per últim, el Vol. conté dues noves ordenacions de com los reys d'Aragó se faran coronar e els metexis a coronars, (dels: Valeri - Es per 1358) i la de com s'haurà de fer la coronació de los reines (seus deta, pels posteriors)

1319 (Zurita) En este mismo año, que el infante don Jaime renunció a la sucesión del Reyno, ^{diunage (nupcial)} a fines del mes de septiembre, nació el infante don Alfonso hermano, un hijo de la infanta doña Theresa de Portenosa, la mujer, en la ciudad de Balaguer, y pariólo a siete meses: el qual tuvo tal nacimiento, que se pensó que no vivía muchas horas, y baptizósele luego, y llenósele pecho, y sucedió a su padre en el Reyno, y aunque nació tan débil y debilitado, que se pensó que no viviera, fue muy ardiente y bullicioso y de gran ingenio y vives, y muy adelantado a las armas, y a tan dado al gobierno de su casa, y de sus Reynos, que en esto se señaló más que Primicias de sus tiempos, y creyóse que en cinquenta años por muy havia morit el reino de Aragón. ^{suos hijos (mujer de Jaime II)}

1320
El 15/a de mayo por primogenit i ~~heredat~~ foy coronat Jaume Alfons, comte d'Urgell a Saragossa.

1321
Frederic de Sicília, com a foy coronat amb corona com a fill seu es regnava el rei fill Pere (19 abril)

1322
Jaume II com amb Gloriosa de Montcada. (el rei tenia 61 anys)
Junt de Barcelona l'infant Alfons, fill de Frederic de Sicília, amb 10 galeres i molta tropa, per ajudar primis del estat de Arènes, i Neopatria

1323
^(contra Pisa)
Comença la guerra a Catalunya. El rei Jaume nega a ajudar l'empresa com demana Jaume II. Aquest hi envia al ^{300 vells, de les quals 70 galeres i 14 naus, amb} viscomte Dalmau de Rocafort i el seu oncle Ferran. A 30 de may el primogenit, amb la seva molta tropa ^{venen a Catalunya} (després de jaure II en donar la corona reial). Campanya de Catalunya. Malaltia del matrimoni (Catalunya es fa insoluble)
El rei vol conspirar el seu fill Jaume (el hereu de Montca) però no a pot entrar, i el fa anar a agafar a València, on estava amancebat, i després lo vigila a Barcelona i li dóna una guàrdia (fills de l'ate colona i quatre cavallers i - fons)

1324
11 juny. tractat de pau amb Pisa. Pacificació de Catalunya.
25 juliol - embarcament de l'infant Alfons cap a Barcelona - Arriba la malaltia que l'havia de matar (hidropisia)
L'infant Alfons torna victorios a Barcelona de Catalunya. (2 d'agost) amb la seva flota. Incident de vent / nord.
El rei fill Pere es casava a Saragossa a poder de l'infant de Luna, que més tard fou ay. aragonesa.

1325

1326
Signatura del pacte amb el príncep de Arborea.

1327

28 octubre. Mor de pest, a Saragosa. Teresa d'Antonya, (el fill, que es digné Paris, també morí)
2 novembre. • a Barcelona. el rei Jaume II, als 66 anys.

per Nadal Alfons III fura els privilegis als catalans a Barcelona.

1328

per Pasqua de l'any 1328 es coronat a Saragosa Alfons III (3 abril) V. després muntaner

17 octubre - Alfons es casa amb Blinnor de Castella, filla del rei Ferrer.

1329

1330

Pere i Lluís mediantes topen i l'infant es retira a Arago, a les muntanyes de Jaca, tota l'oposició de Niquel Perez de Jurea, el qual el duria a França en cas de perill.

1331

quatrecenta gènova. Estol de 42 galers i 30 llongs, anant per Barcelona i comanet per fillons de Carillo. Sagreses ports de Monaco i Menton, i bloquegen Gènova i la mar. A fiura sagreses el Raval

1332

Sauza de Carillo, vidua de Velasco, cunilla de la reina Blinnor, és exiliada pel rei Alfons.

1333

Per tancar a la Cort a posar els Estatots com a Modiment general (té 14 anys)
Aquí se fura mantinir uns pèrsons.

1334

El rei Alfons emmellitx. Emmanipa a Jaume d'Uyell i li dona el patronomi a administrat (té 14 anys)

1335

Pere era governador general dels reialmes i donava instruccions al dos regents de l'ofici de la Procuradoria a València i a Catalunya,
Pere de Xerica i fillons de Carillo, respectivament.

1336 24 de juny a nova Barcelona, als 37 anys; i després de viure de regnat, del rei Alfons III, la seva dona ja l'havia abandonat, amb els dos fills Fernan i Joan. Des d'aquell moment - dia Múldis - quedava fraccionada la família reial, i es constituïa a Castella un poder que havia de causar immensa perturbació en els destins de la casa aragonesa. - El dinovenge de Pasqua es coronat a Tarazona per Pere de Luna, arquebisbe. Ell mateix es feu la corona de rei. Pel juny Pere III el piat a Lleida com a Comte de Barcelona, en les Cortes convocades a tal objecte. Així disgusta el barcelonès

1337

1338

el 25 juliol es casà amb Maria, filla dels reis de Navarra Filip ~~el 1er~~ i Joana. - Al Parlament de Sarca es resolten les dissensions entre Pere i el seu marit, amb els fills d'aquell. El juny mor Ferrand de Ribó, acompanyat al rei Pere.

1339

Aliança entre Pere i Alfons XI de Castella per a oposar-se a la invasió dels sarraïns. 7 de juliol - Jaume III de Mallorca rebé homenatge a Pere III a Barcelona. davant grans concursos nobles i fells. Pere i el seu consort visiten a Arago al sant Pere Benet XII i rebé homenatge per Sarca i Gerdona. - Ferrand mor de mort de cançó de cançó, després d'una llarga malaltia.

1340

Pere revoca els privilegis i franquicies atorgats per ell i els seus predecessors als jueus (l'excom. l'uni); el metge Alayor i tota la seva família) Cortes a Barcelona el 1. de juliol - Assassinat d'Alfons de Navarra del marqués d'Urgel pel soldat del marqués Abul Hassan. 28 octubre. Batalla del Salado. Derrota de l'exercit maragüer pels exercits de Castella i Portugal, amb cooperació d'arb catalans - aragoneses. Als navais catalans, comandats per l'almirall Pere de Montcada, cooperen a la vigilància de l'estret de Gibraltar. - Els genovesos intruïren a Sevilla amb el seu rei. Te'a Poblec una remissió per tractar dels afers de Mallorca.

1341

Manuel Rey mor a Valencia - El rei F. de Fr. dona a la reina que la feu bon horitador i la feu a Mallorca. Pere rep a Poblec els ambaixadors de Jaume III de Mallorca i para tot l'entorn al moment; allà veix de una filla mallorquina. Després de tractar invitats Filip i repuden a Montpelier i a Paris per la guerra a Jaume, enviant el heredat. Pere fa començar a amplerar d'arrels per al puçis de Jaume. - L'assassinat de la reina a Perpinyà (i cast) i el citat per al rei de Navarra.

1342

Pere aneja a fer un viatge a Perpinyà i el citat per al rei de Navarra. Jaume III de Mallorca para a Barcelona per a l'invenció de les acusacions de Pere. Ruptura. (juliol)

1343

pel fillos i dichas a contínuel entre Jaume III de Mallorca abel - Cortes a Barcelona per a fer caure en desobediència el rei Jaume de Mallorca. guerra amb Mallorca. El 18 de may catalans a Mallorca amb un atot de 116 vells. Al cap de 6 dies arriba a la Palomera. Desembarca i venen l'atipat de nobles de Jaume. Ofert de guerra de privilegis a Palme i aquiescent el rendir. El 31 de may fa una cursa tota l'illa. Després de rebre jurament de fidelitat proclama que el rei Jaume de Mallorca amb Ramon i l'edifici. quedem individualment units als seus estat. com a ambaixador entit a Barcelona. El 28 de juny torna a Barcelona i el 27 de juliol surt de Figueras cap al Montelló. Desvirtuació de la comarca. Uns partides trons per non muros.

1344

29 anys. Peca d'Algiers. Hi entoven jinto els estendards de Castella i Catalunya Arago - portats per Joan Manuel i per Pere de Montcada. Els catalans, ataca coronat a per Mateu Nouer, via almirall que havia feu part adicis idicinis al atge, i pel montada de Cuba. pel 7 de may repren la campanya del Montelló: Peca d'Arzobis, Collins i l'Ar. - 15 juliol, l'arribada de Jaume - 16, entorn a Perpinyà i juu de l'Ar com a arribada del Montelló. El dia de Sant Lluís, a Barcelona, el poble per l'atipat de nobles a Mallorca a la coronació i atega a Jaume unida de 10000 l'Ar. - El dia de Sant Lluís, a Barcelona, el poble per l'atipat de nobles a Mallorca a la coronació i atega a Jaume unida de 10000 l'Ar. - El dia de Sant Lluís, a Barcelona, el poble per l'atipat de nobles a Mallorca a la coronació i atega a Jaume unida de 10000 l'Ar. - El dia de Sant Lluís, a Barcelona, el poble per l'atipat de nobles a Mallorca a la coronació i atega a Jaume unida de 10000 l'Ar.

1345

1346 El rei poma boni pas juliet i agost a Poblet
Corts a Saragossa, totes ab juny d'aragó i lleon i castella que de un part ab

1347 Pel gener poma al rei de castella un aliansa i accio certius conuins.
Arriag arrib que la reina Maria a València, de després del seu fill Pere, que visqué hoques hores. - Corts a Saragossa. (titada amb leuio)

Corts a Barcelona, a darrera de l'any, interrompuda per la batalla de Xatibo, guanyada pels de leuio. Promeu de leuio
Corts per a leuio negociades El 31 de desembre el rei marxà amb tota floria cap a Murvedes.
Carment del rei amb blivior de Portugal - mort de l'infant D. fernand.
batalla de Tordes yardenes, inici a la revolte rades. Després del, corts; i mort d'Alfons de ceruello i dels dos fills de fillen de ceruello.
pomeror de laudaga, agust mor de let a la retirada.

1348 Riansard de l'ortega obliga el rei a aixecar el setge de l'ortega. Ferris d'aragó i nooms poma a l'ortega
El corts a Barcelona per agust l'any 1348. per haver conuist entre el poble el ver que els pomes haurien de pagar de part vege
del mare el rei, per a Murvedes pels uniuinites, he després el moment de llochment a el seu pome Ferris i després (11/1/38) poma a València, on el
rotineta a mil separacions. Episodi de l'ortega. plaiale. Ferris al rei. mort de leuio - Batalla d'Epila i entrada final a Saragossa (oct. 31/8)
Pere conuist el pome de leuio - Després dels uniuinites valencians a poma i entrada a València (10/12/48) corts dels capitans uniuinites X

1349 El 27 d'agost de 1349 Pere es casa amb Estreia de leuio - Tentativa de ferre III - Bat. de Duch major i morte de ferre.
Rehabilitacio del pome de Madrid, entre cast. i cast. signats al corts de l'ortega. Pere li hauria quatrageses, comanda de per l'almirall Ramon de Vilanova
Apunt de l'ortega per la poma voluntat i s'in torce a Catalunya. A poma del rei de castella. Pere el fa empreses.
R. Comença a treballar en la seva corts. - Fa vorte de l'ortega a des de l'ortega

1350 per gener. Pere envia dues galies al setge de l'ortega. la poma de aixecar el setge. Hi mor Alfons XI. Puja al tron de castella Pere el Conil
Corts a Perpinyà el 1 de setembre. Son dictades les constitucions "Enio Reges qui iudicant terram", multivista per l'assassinat de
l'abat de l'ortega; la corts constitucions. Ha vorte sobre el dret de les vidues; la "Practere confirmants", da que determinen que l'any es conuist
a poma de la poma voluntat del rei. (Corts de l'ortega es conuist al 17 de set, al 27 de set, a Perpinyà)

1351 Pel novembre son fets dos treus per 14 anys amb el maroc (soldi Abulans, fill d'Alulhanian) Es reconguada libertat amens dels catalans - arag. est. a Marroc.
El 27 de setembre mor el rei. l'ortega i dues corts
14 març naixement de Joan, duc de fionna, i poma poma.
Tractat d'aliansa amb Venècia (16 gener) entre l'ortega.
per l'ortega mit de l'ortega l'ortega de l'ortega de l'ortega cap al Prist.

1352 13 febrer. Batalla de Courtenimble entre els genovès. mor Pons de l'ortega Pau. Victoria difícil i corts dels catalans-venecians.

1353 guerra amb girona. Parlament a Vilafranca per demanar subidies. Es aprovada la poma, a condicio que s'igué almirall de l'ortega
Poma de Cahera - El 18 agost mit l'ortega cap a Alger - El 27 de set de batalla d'Alger. Fran dubte del genovès. Alger es rendeix
Nova corts de l'ortega del poma de l'ortega poma IV. Cahera corts l'ortega a Catalunya a demanar refors.
Ordernis tota la corts i uniuio dels reis

1354 5 gener 1354 - les poma les ordinacions navals poma per poma Bernat de Cahera.
Pere apella un tenentat. El 1 de març, des d'una tribuna a la poma de l'ortega a Barcelona, anseu la poma del poma.
El 15 de set mit l'ortega cap a l'ortega. Pere hi va de cap. Quora com a llochment d'infant Pere.

1355 Pere parte amb el poma d'Algeria - Pere d'Alger. Corts a l'ortega per establir el regim de l'ortega.
El 14 de set. Pere torna a casa a Barcelona.
Mora a l'ortega l'ortega Frederic, duc d'Atenas i Neopatria i Blasco d'Alger. cap de la Corp. Cal d'ortega. Per oct. mor el rei leuio de l'ortega, als 16 anys i li
succee Frederic, després an. Pere vol anar a les corts de l'ortega; inicia el seu mit R.B. a Arisio a vora de l'ortega. Per Nadal i va el març; mita poma de l'ortega
Poma